УДК 639.3: 639.311

Романюк Є. А., магістр спеціальності "Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва"
Науковий керівник – Вербельчук С. П., кандидат с.-г. наук, доцент
Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житимир, Україна

ОЦІНКА ІСНУЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ ТОВАРНОЇ РИБИ

Підвищення ефективності ставового рибництва – одне із найважливіших завдань розвитку рибного господарства на сучасному етапі. Невисока ефективність виробництва нині обумовлена екстенсивними технологіями та пошуком шляхів для отримання прибутків за рахунок скорочення витрат на всіх етапах технологічного циклу при вирощуванні риби в полікультурі.

Науково обґрунтований вибір оптимальних технологій вирощування риби – один із важливих факторів підвищення економічної ефективності рибного господарства.

Застосування інтенсивних технологій в рибництві дозволить збільшити кількість та якість товарної продукції, суттєво зменшить залежність від природно-кліматичних умов, сприятиме покращенню фінансово-економічних показників роботи галузі та допоможе успішному вирішенню основної задачі, яка стоїть перед галуззю, – максимального задоволення потреб населення в рибі та рибній продукції.

Зараз в Україні найбільшим попитом користується товарний короп з середньою масою 600–800 г і більше. Вирощування дрібної товарної риби значно ускладнює її реалізацію, виробництво стає малоприбутковим і нерентабельним.

Вирощування товарної рибопродукції і рибопосадкового матеріалу передбачає ряд технологічно-організаційних заходів з використанням відповідних коштів.

Для отримання запланованих обсягів виробництва рибопродукції повинні проводитися агромеліоративні, гідротехнічні, еколого-іхтіологічні заходи, зокрема: підготовка та поточні ремонти ставів, водоподаючих та водоскидних систем, отримання потомства риб, формування іхтіоценозу, створення в процесі виробництва сприятливих умов мешкання об'єктів

аквакультури, проведення інтенсифікаційних заходів, охорона, вилов та реалізація рибопродукції.

Виробництво нагромадило чималий досвід вирощування риби шляхом випасної, напівінтенсивної та інтенсивної технологій. Кожна з них поділяється ще на декілька циклів вирощування – дво- і трилітні.

За дволітнього циклу в рибогосподарському виробництві використовуються просто вирощувальні стави, а за трилітнього – вирощувальні стави I та II порядку. Зауважимо, що вирощувальні стави II порядку призначені для вирощування дволіток, які за трилітнього циклу господарства не є товарною рибою, а вважаються її рибопосадковим матеріалом на третьому році вирощування. Оптимальна площа вирощувальних ставів – до 15 га, допустима – до 50 га за середньої глибини 0,5–0,8 м, максимальної – до 1,5 м.

Вирощування риби за трирічного циклу дає можливість отримувати коропа масою близько 1 кг, значно подовжити термін реалізації товарної риби, оскільки селективний її вилов розпочинається з липня, знизити витрати рибопосадкового матеріалу на одиницю вирощуваної продукції, підвищити економічну ефективність ведення господарства завдяки реалізації товарної риби більшої живої маси і за вищими цінами.

Технологія вирощування товарної риби за дволітнього циклу здебільшого є більш економічно вигіднішою за наявності повноцінних комбікормів та інших ресурсів.

Схема дволітнього циклу з високим рівнем інтенсифікації виробництва передбачає вирощування товарної риби у відносно невеликих за площею ставах за ущільнених посадок із примусовою аерацією води і годівлею з авто годівниць.

У процесі удосконалення раніше існуючих технологій інтенсивного вирощування риби за дволітньої системи ведення господарства наукою і практикою рибництва було доведено, що економічно вигідніше при отриманні товарної продукції збільшувати частку рослиноїдних риб у ставовій полікультурі з одночасним застосуванням широкого набору інтенсифікаційних заходів, спрямованих на підвищення рівня розвитку природної кормової бази. За такого варіанта дволітнього вирощування товарної риби за рахунок коропа отримують рибопродуктивність від 10 до 20 ц/га, за рахунок рослиноїдних риб відповідно від 6 до 10 ц/га і більше. Водночас до 2,5–3 одиниць на одиницю продукції зменшуються витрати штучних кормів.

За останні роки у зв'язку з погіршенням економічного стану більшості рибних господарств і дорожнечею концентрованих рибних кормів в Україні значного поширення набуло випасне вирощування ставової риби. Основною метою цього методу рибництва є суттєве підвищення ефективності використання природного біопродукційного потенціалу ставових водойм.

Позитивний результат за такого технологічного підходу ведення рибництва можливо досягнути лише за умов неухильного дотримання всіх нормативних вимог та високого рівня збалансованості полікультури різних видів риб з домінуванням в ній рослиноїдних риб далекосхідного комплексу. За цих умов з використанням дволітнього циклу вирощування риби рибопродуктивність нагульних ставів може досягати 10–12 ц/га і більше. На сучасному

етапі вирощування риби, випасне здебільшого виявляється малоефективним і у більшості випадків збитковим, рибопродуктивність ставів у середньому не перевищує 5–6 ц/га, риба не досягає потрібної товарної маси, в зв'язку з цим не користується високим попитом у споживача.

Таким чином, технологічні схеми вирощування риби, які застосовують залежно від конкретних природно-кліматичних умов, потребують виконання основної вимоги – економічності технологічних процесів, тобто основне завдання, яке ставиться при цьому, полягає в отриманні максимальної кількості продукції необхідної якості за мінімальних витрат на її виробництво.